

Omzendbrief met betrekking tot de vachtcondities van ter slachting aangeboden dieren

Referentie	PCCB/S32/GDS/1044541	Datum	28/04/2020102/05/2013
Huidige versie	2.04.0	Van toepassing vanaf	Datum van publicatie
Trefwoorden	Vachtconditie, propere dieren, als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren, slachthuis.		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Tom Van Vooren, adviseur De Smedt Griet, attaché	Jean-François Heymans, directeur-generaal a.i. Diricks Herman, directeur-generaal

1. Doel

Deze omzendbrief ~~heeft als doel legt uit hoe~~ de reglementaire vereisten ~~te te lichten~~ over properheid van m.b.t. de huid of vachtcondities van dieren die ter slachting worden aangeboden, te respecteren. ~~Deze omzendbrief compileert de vereisten die uiteengezet werden in de omzendbrieven van 21.12.2006 (PCCB/S2/GDS/148974) en 15.10.2007 (PCCB/S2/GDS/186754). De genoemde omzendbrieven worden bijgevolg ingetrokken.~~

2. Toepassingsgebied

Slachten van als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

Verordening (EG) nr. 852/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake levensmiddelenhygiëne.

Verordening (EG) nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong.

~~Verordening (EG) nr. 854/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke voorschriften voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong.~~

Uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 van de Commissie van 15 maart 2019 tot vaststelling van eenvormige praktische regelingen voor de uitvoering van officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong overeenkomstig Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2074/2005 van de Commissie wat officiële controles betreft.

Ministerieel besluit van 28 september 2010 betreffende het geïnformatiseerd register in de slachthuizen.

3.2. Andere

Brochure “Goede vachtcondities dragen bij tot veilig vlees”⁴.

Vademecum voor propere dieren in het slachthuis²: praktische tips en foto's van dieren met verschillende vachtcondities.

Deze twee publicaties van het FAVV zijn beschikbaar op haar website: <http://www.favv-afsc.fgov.be/> > professionelen > dierlijke productie / diergezondheid > dieren > runderen > Vacht/huidcondities van ter slachting aangeboden dieren

4. Definities en afkortingen

FAVV: Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

5. Vachtcondities van ter slachting aangeboden dieren

~~De Verordeningen (EG) nr. 852/2004³, 853/2004⁴ en 854/2004⁵ werden van toepassing op 1 januari 2006. Een verordening is als het ware een Europese wet en is verbindend in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.~~

~~De Verordeningen (EG) nr. 852/2004 en 853/2004 leggen de verantwoordelijkheden vast van de exploitanten (veehouders—veehandelaars—slachthuisuitbaters), die de primaire verantwoordelijkheid dragen voor de veiligheid van hun product. De Verordening (EG) nr. 854/2004 bepaalt hoe de bevoegde autoriteiten moeten nagaan of de exploitanten hun verplichtingen nakomen.~~

5.1. ~~Verordening (EG) nr. 853/2004: s~~Slachten van schone dieren.

~~De regelgeving Verordening (EG) nr. 853/2004 bepaalt dat de huid of vacht van de ter slachting aangeboden dieren schoon moet zijn (bijlage III, sectie I, hoofdstuk IV, punt 4).~~

~~De regelgeving ~~ze verordening~~ verplicht de slachthuisexploitanten, bovendien, de nodige procedures te voorzien in hun autocontrolesysteem (HACCP) om te garanderen dat elk dier/elke groep dieren dat/die op het terrein van het slachthuis wordt/worden aanvaard schoon is/zijn (bijlage II, sectie II, punt 2, d)).~~

De karkashygiëne houdt rechtstreeks verband met de aanwezigheid van zichtbaar vuil op de huid of vacht van het levende dier~~De aanwezigheid van zichtbaar vuil op de huid of vacht van het levende dier is immers rechtstreeks gerelateerd aan de karkashygiëne.~~ Hoe vuiler de huid/vacht, hoe groter het risico op karkascontaminatie en hoe groter het humane gezondheidsrisico. Ook natte huiden/vachten verhogen het risico op karkascontaminatie omdat bacteriën zich in die omstandigheden gemakkelijker kunnen verspreiden van de huid/vacht naar het naakte karkas via vochtdruppels.

⁴ Zie website FAVV: <http://www.favv.be/dierlijkeproductie/dieren/vachthuidcondities>

² Zie website FAVV: <http://www.favv.be/dierlijkeproductie/dieren/vachthygiëne>

³ Verordening (EG) nr. 852/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake levensmiddelenhygiëne. Publicatieblad van de Europese Unie, L 226 van 25.06.2004.

⁴ Verordening (EG) nr. 853/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong. Publicatieblad van de Europese Unie, L 226 van 25.06.2004.

⁵ Verordening (EG) nr. 854/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke voorschriften voor de organisatie van de officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong. Publicatieblad van de Europese Unie, L 226 van 25.06.2004.

5.2. Maatregelen

Om een voldoende schone goede huid-/vacht te bewerkstelligen~~condities te realiseren~~, moeten maatregelen genomen worden op verschillende niveaus. Zowel de veehouder, de veehandelaar, de ~~transporteur~~ vervoerder als de slachthuisexploitant dragen verantwoordelijkheid wat de properheid betreft van de huid/vacht. Het opstellen van een sectorprotocol is aangewezen.

Bij afwezigheid van zo'n protocol kunnen schriftelijke overeenkomsten nuttig zijn waarin de verbintenissen en verantwoordelijkheden van elke partij met betrekking tot de properheid van de dieren, tussen de slachthuisexploitant en de hierboven vermelde partijen waarmee het slachthuis samenwerkt, zijn vastgelegd.

~~Om de onderlinge verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden duidelijk te stellen, hebben de betrokken beroepsorganisaties (Boerenbond, ABS, FWA, VVV, FNCBV, Febev) daarom op 12.03.2008 een interprofessioneel protocol afgesloten. Het FAVV benadrukt dat dit sectorprotocol een goed middel is om de vachtcondities van de ter slachting aangeboden dieren te verbeteren en het protocol dus daadwerkelijk dient te worden toegepast.~~

5.2.1. Maatregelen op t.h.v. het landbouwbedrijf

De ~~regelgeving Verordening (EG) nr. 852/2004~~ verplicht de exploitanten van levensmiddelenbedrijven die dieren fokken afdoende maatregelen te nemen om in de mate van het mogelijke toe te zien op de reinheid van slachtdieren en indien nodig van productiedieren (~~bijlage I, deel A, II, punt 4, c~~).

De huid-/vachtconditie wordt in het bijzonder beïnvloed door factoren als het rantsoen, de huisvesting, de gezondheidsstatus van het dier en de weersomstandigheden. De volgende maatregelen kunnen genomen worden:

- m.b.t. het rantsoen: vermijden van overmatige inname van mineralen en zout, wijzigingen van het rantsoen moeten geleidelijk doorgevoerd worden om diarree te vermijden, rantsoenen met hoge gehalten aan droge stof resulteren in schonere dieren dan rantsoenen met een laag droge-stofgehalte, ...
- m.b.t. de huisvesting: goede ventilatie, adequate drainage, strobedding die regelmatig wordt vervangen, goed geconstrueerde voeder- en drinkvoorzieningen (om concentratie van mest in de omgeving te vermijden), adequate stal- en weidebezetting, ...
- m.b.t. de gezondheidsstatus van het dier: preventieve maatregelen (huisvesting, therapeutisch) tegen infestaties met endo- en ectoparasieten, preventie (hygiëne, gebruik diergeneesmiddelen) van infecties met pathogenen, ...
- scheren/knippen van de dieren: scheren van de rug en gedeelten van de achterhand reduceert zweten en de kans op een natte, vuile vacht, verzorgen van de staart en bijknippen van de haarlok aan hetzija uiteinde, ...

Dieren die vallen onder categorie 3 (zie 5.4.) wat de properheid van de huid of vacht betreft, mogen in geen geval worden geladen voor vervoer naar het slachthuis.

5.2.2. Maatregelen bij t.h.v. de veehandel (in de stal, op de markt)

Het aankoopbeleid voor levende dieren bestemd voor de slachting dient te zijn afgestemd op het aspect “reinheid van de huid/vacht”.

Dieren die vallen onder categorie 3 (zie 5.4.) wat de properheid van de huid of vacht betreft, mogen in geen geval worden geladen voor vervoer naar het slachthuis.

5.2.3. Maatregelen tijdens het transport.

De huid-/vachtcondities van de getransporteerde dieren kunnen worden gehandhaafd door o.a.:

- ervoor te zorgen dat de dieren droog zijn bij het laden en droog gehouden worden bij het ~~lossen~~afladen;
- goed geventileerde voertuigen te gebruiken;
- schoon stro op de vloer te leggen;
- een correcte beladingsdichtheid toe te passen;
- de voertuigen na iedere rit te reinigen en te ontsmetten.

Dieren die vallen onder categorie 3 (zie 5.4.) wat de properheid van de huid of vacht betreft, mogen in geen geval worden geladen voor vervoer naar het slachthuis.

5.2.4. Maatregelen ~~in t.h.v.~~ het slachthuis.

Op slachthuisniveau kunnen, naast de obligate toepassing van goede hygiënepraktijken bij het onthuiden en eviscereren, de volgende maatregelen worden getroffen:

- aanvaarding van de aangevoerde dieren beschouwen als minstens een punt van aandacht in het HACCP-plan en steeds een categorisatie van dieren voorzien (zie hieronder) vóór hun aanbieding voor de antemortemkeuring (de slachthuisexploitanten dienen steeds het niveau van properheid van de huid/vacht van de ter slachting aangeboden dieren te evalueren en dienen een correcte registratie van hun evaluatie in Beltrace uit te voeren) ;
- zorgen voor adequate stallen: gemakkelijk te reinigen en te desinfecteren, goede afvoervoorzieningen, voldoende ventilatie, ...;
- reinigen van de dieren: bijscheren (voor of na de keling, maar vóór het onthuiden), wassen en drogen, ...;
- logistiek slachten van de dieren in functie van de huid-/vachtconditie (bv. dieren met de vuilste huiden als laatste slachten, aanpassen van het slachtritme, ...);
- op de slachtlijn geen gebruik van water voor het verwijderen van visueel waarneembare contaminatie (alleen wegsnijden is aanvaardbaar ~~toegelaten~~).

~~De slachthuisexploitanten dienen steeds de vachtconditie van de ter slachting aangeboden dieren te evalueren en dienen een correcte registratie van hun evaluatie in Beltrace uit te voeren⁶.~~

~~Slachthuisexploitanten moeten maatregelen treffen tegen leveranciers (veehouders én veehandelaars én vervoerders)– die regelmatig vuile dieren naar het slachthuis zenden, teneinde de situatie te verbeteren. De slachthuisexploitanten dienen tevens maatregelen te nemen t.o.v. leveranciers (veehouders én veehandelaars én vervoerders) die vuile dieren naar het slachthuis sturen. Problemen manifesteren zich vooral m.b.t. dezelfde leveranciers.~~

Ze moeten het HACCP--plan voorzien van een melding aan de leverancier bij levering van categorie-2 of -3 dieren. Het is noodzakelijk om de leverancier de kans te geven om zelf corrigerende

⁶ MB van 28.09.2010 betreffende het geïnformatiseerd register in de slachthuizen:

"Indien de exploitant of zijn aangestelde bij zijn ingangscntrole anomalieën vaststelt betreffende de documenten die op de dieren betrekking hebben of de identificatie van de dieren of hun huid- en vachtcondities of het dierenwelzijn, voert hij daarover een melding in het geïnformatiseerd register in alvorens de dieren voor het ante-mortem-onderzoek aan te bieden." (artikel 2).

maatregelen te nemen. Als het 'nat' vuil betreft, zijn corrigerende maatregelen veelal gemakkelijk door te voeren. Dit verbetert de categorisering van het dier en voorkomt een sanctie voor de leverancier.

In het autocontrolesysteem dient bijgevolg beschreven te zijn op welke manier het slachthuis handelt t.o.v. leveranciers die in gebreke blijven. In het bijzonder dient bepaald te worden – wanneer een leverancier wordt beschouwd als een leverancier die vaak in gebreke blijft. – De nodige corrigerende maatregelen moeten worden voorzien en de genomen maatregelen dienen geregistreerd te worden.

In het geval veehouders regelmatig vuile dieren naar het slachthuis sturen en het slachthuis onvoldoende verbetering kan afdwingen, informeert de slachthuisexploitant het FAVV. Via het in bijlage toegevoegde modelformulier worden de naam en het adres van de betrokken veehouder aan de antemortemkeurder meegedeeld. – Het FAVV zal vervolgens verdere actie ondernemen. – Dit ontslaat de slachthuisexploitant evenwel niet van zijn verplichting al het mogelijke te ondernemen ~~m.b.t. de~~ betrekking tot de aanlevering van propre dieren.

5.3. Officiële controle en autocontrole.

Waar de ~~v~~Verordeningen (EG) nr. 852/2004 en (EG) nr. 853/2004 de verantwoordelijkheden van de exploitanten van de landbouwbedrijven en de slachthuizen vaststellen, bepaalt de ~~v~~Verordening (EG) nr. (EU) 2019/627854/2004 de verantwoordelijkheden van de toezichhoudende overheid. Met ~~betrekking tot~~ het aspect huid-/vachtconditie stelt deze verordening met name:

“Bij de antemortemkeuring wordt nagegaan of de exploitant van een levensmiddelenbedrijf voldoet aan de verplichting om te waarborgen dat de dieren een schone huid, pels of vacht hebben, om elk onaanvaardbaar risico op verontreiniging van het verse vlees tijdens de slachting te voorkomen. De officiële dierenarts moet nagaan of de exploitant van het levensmiddelenbedrijf voldoet aan zijn verplichting uit hoofde van Verordening (EG) nr. 853/2004 om ervoor te zorgen dat dieren waarvan de huid, pels of vacht in zodanige staat verkeert dat het gevaar voor verontreiniging van het vlees tijdens het slachtproces onaanvaardbaar is, niet voor menselijke consumptie worden geslacht, tenzij zij voordien worden schoongemaakt.” (bijlage I, sectie II, hoofdstuk III, punt 3).

Bij de realisatie van deze verantwoordelijkheid, zal de officiële dierenarts de op het slachthuis aanvaarde dieren die aangeboden worden voor de antemortemkeuring beoordelen op basis van het ~~hieronder vermelde~~ systeem van categorisatie in 5.4., en, zal hij nagaan welke maatregelen worden genomen in het kader van de procedures van het slachthuis, en de effectiviteit en efficiëntie van deze maatregelen controleren, en, zo nodig, ~~ingrijpend~~ optreden.

Er zijn 3 categorieën van dieren (zie de brochure en het vademecum van het Agentschap om te helpen bij het classificeren van dieren die in het slachthuis worden aangeboden):

1. de dieren waarvan de huid/vacht in een staat verkeert die toelaat het dier te slachten (categorie 1: schoon en droog tot licht vuil);
2. de dieren waarvan de staat van de huid/vacht corrigerende maatregelen noodzakelijk maken om het gevaar voor de verontreiniging van het vlees tijdens het slachtproces te beheersen (categorie 2: vuil);
3. de dieren waarvan de huid/vacht in die mate bevuild is dat ze niet ter slachting mogen worden aangeboden – (categorie 3: zeer vuil). De leveranciers zijn ervoor verantwoordelijk dat dergelijke dieren pas naar het slachthuis worden gebracht na voldoende te zijn gereinigd. Categorie 3 dieren mogen niet aanvaard worden in het slachthuis.

Als desondanks toch categorie 3 dieren zijn uitgeladen in het slachthuis, mogen ze niet voor de antemortemkeuring worden aangeboden en geslacht alvorens uitgebreide corrigerende maatregelen zijn genomen om het dier slachtwaardig te maken.

Het slachthuis staat in voor de bepaling en opvolging van de corrigerende maatregelen die gelden voor de dieren die op niveau van het slachthuis zijn uitgeladen, zoals beschreven in zijn autocontrolesysteem.

Het slachthuis is niet verantwoordelijk voor de staat van het dier, wel om ervoor te zorgen dat een dergelijk dier pas ter slacht wordt aangeboden eenmaal de nodige handelingen gesteld zijn om een conform dier aan de keurder aan te bieden.~~De corrigerende maatregelen die gelden voor de dieren die in het slachthuis uitgeladen zijn, vallen onder de verantwoordelijkheid van het slachthuis en moeten beheerst worden in het kader van het autocontrolesysteem van het slachthuis.~~

5.4. Categorieën van dieren op basis van de huid-/vachtconditie en corrigerende maatregelen.

Om de operatoren te helpen bij het categoriseren van dieren, heeft h~~H~~et FAVV ~~heeft~~ een brochure en een vademecum gepubliceerd waarin foto's van dieren met verschillende vachtcondities werden opgenomen.

~~De brochure "Goede vachtcondities dragen bij tot veilig vlees" en het "Vademecum voor propere dieren in het slachthuis" zijn terug te vinden op de website van het FAVV en kunnen desgewenst via de website onder papieren vorm worden besteld⁷.~~

Op basis van de staat van de huid/vacht worden de dieren ingedeeld in één van de volgende 3 categorieën:

- categorie 1: schoon en droog tot licht vuil₁
- categorie 2: vuil₁
- categorie 3: zeer vuil.

Om een globale indruk van het dier te krijgen, dienen 3 aspecten te worden beoordeeld:

1. de lokalisatie van de bevuilding₁
2. de mate van bevuilding₁
3. de vochtigheidsgraad van de vacht/huid.

De categorie wordt in de eerste plaats bepaald aan de hand van de lokalisatie van de bevuilding. Vervolgens kan, rekening houdend met de mate van bevuilding en de vochtigheidsgraad van de vacht/huid, een bijsturing van de categorisatie gebeuren, zowel naar een meer gunstige~~e~~ als naar een minder gunstige categorie.

In de bovenvermelde publicaties (brochure en vademecum) wordt thans gewerkt met voorbeelden voor de categorisatie classificatie~~die~~ wat betreft de lokalisatie van de bevuilding alleen gebruik maken van zij- en achteraanzichten van de dieren. **Dit betekent evenwel helemaal niet dat een vuile ventrale zijde geen rol speelt.**₁ Ook dieren waarvan enkel de buikzijde bevuilding vertoont, dienen zo nodig een categorie 2- of zelfs categorie 3-classificatie te bekomen in geval de bevuilding sterk of zeer sterk is uitgesproken.

Ook al vraagt het enige moeite om dit aspect op het rechtstaande dier te beoordelen, toch is deze inspanning nodig en nuttig, vooral bij dieren die aanvankelijk in categorie 2 of nog net in categorie 1 werden ondergebracht.

Alleen d~~D~~ieren finaal geklasseerd in de categorie 1 mogen zonder meer geslacht worden.

⁷Zie website FAVV: <http://www.favv.be/dierlijkeproductie/dieren/vachthuidcondities>

Dieren in de categorie 2_mogen niet als dusdanig geslacht worden. Voor deze dieren moeten corrigerende_maatregelen worden genomen. Deze maatregelen kunnen, afhankelijk van het geval, bestaan uit één of meerdere acties, zoals bv.:

- opstalling om te drogen/op te kuisen;
- scheren van de bevuilde vacht (voor of na de keling, maar vóór het onthuiden);
- slachting met toegenomen-meer afstand tussen de karkassen aan de slachtketting;
- slachting met verminderde snelheid van de slachtlijn (wanneer de personeelsbezetting ongewijzigd blijft) (in elk geval: een relatief meer teruggedrongen snelheid t.o.v. een eventueel verminderde lijnbezetting);
- slachting op het einde van de slachtdag, nadat de dieren van categorie 1 werden geslacht.

~~Als desondanks categorie-3 dieren op het bedrijfsterrein vastgesteld worden, dienen zij aan dezelfde opvolging te worden onderworpen als de categorie-2 dieren, waarbij extra aandacht gaat naar de remediëring van de vastgestelde tekortkoming. De operator neemt dit vervolgens op met de leverancier om de aanlevering van een dergelijke type dieren stil te leggen. Als desondanks categorie 3 dieren in het slachthuis aanwezig zijn, moeten zij aan dezelfde corrigerende maatregelen (zie hierboven) worden onderworpen dan categorie 2 dieren, maar "meer uitvoerig". De slachthuisexploitant koppelt terug naar zijn leverancier opdat dergelijke dieren niet meer geleverd worden.~~

~~Dieren in de categorie 3 mogen sedert 1 januari 2008 niet meer ter slachting worden aangeboden noch aanvaard worden in het slachthuis.~~

6. Bijlagen

Bijlage: modelformulier voor melding aan het FAVV van veehouders die regelmatig in gebreke blijven.

7. Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
<u>1.0</u>	<u>Datum van publicatie 02/05/2013</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Aanvullingen punten 5.2.4. en 5.4.; - Modelformulier voor melding van veehouders die regelmatig in gebreke blijven; - Schrapping van tijdelijke maatregelen en overgangsperiodes; - Schrapping van de bijlage: in de plaats daarvan verwijzing naar de relevante publicaties van het FAVV; - Aanpassen van de lay out aan het nieuwe format voor omzendbrieven FAVV.
<u>2.0</u>	<u>publicatiedatum</u>	<u>Revisie van de wettelijke bepalingen en update.</u>